

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามประกาศ
เทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ
ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน
จังหวัดอุดรธานี

The Factors Influencing compliance with Ban Chiang
Municipality Announcement to Control Tobacco
Products in Ban Chiang Municipality, Nong Han,
Udon Thani

ศิริประภา พินิจมนตรี (Sirapapha Pinitmontri)¹

สังคม สุภรัตน์กุล (Sungkom Suparatanaagul)²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ใช้แบบสอบถามที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 356 ราย เป็นประชากรที่มีอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป LISREL ด้วยสถิติ Path Analysis

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย การสูบบุหรี่ ($\beta = -0.21$; $P\text{-value} < 0.01$) และการรับรู้ประกาศ

¹ นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี,

E-mail: klimmii55@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

E-mail: sungkom1962@gmail.com

เทศบาล ($\gamma=0.72$; $P\text{-value}<0.01$) ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการออกประกาศเทศบาลฯ ได้รับอิทธิพลทางตรงย้อนกลับจากการปฏิบัติตามประกาศเทศบาล ($\beta=0.33$; $P\text{-value}<0.05$) ปัจจัยทั้งหมดนี้สามารถพยากรณ์การปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียงเพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลฯ ได้ร้อยละ 61.0 ($R^2=0.61$)

คำสำคัญ : การควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ, เทศบาลตำบลบ้านเชียง, การปฏิบัติตามประกาศ, การรับรู้ประกาศ, การมีส่วนร่วมในการออกประกาศ

Abstract

The purpose of this study was to investigate the factors that influenced the compliance with Ban Chiang municipality announcement in order to control the tobacco products in Ban Chiang municipality, Nong Han district, Udon Thani. The data were collected by using the quality tested questionnaires with the sample of 356 cases, the population who were older than 15 and had registered in household of Ban Chiang municipality, from simple random sampling. The data were analyzed by using LISREL with Path analysis. The result revealed that the level of factors influencing the compliance with Ban Chiang municipality announcement in order to control the tobacco products in Ban Chiang municipality, Nong Han district, Udon Thani consisted of smoking ($\beta=-0.21$; $P\text{-value}<0.01$) and Perception ($\beta=0.33$; $P\text{-value}<0.05$), whereas the participation on issuing the announcement. Additionally, compliance with municipal announcements showed both direct and reverse influences. The compliance with that announcement was predicted from those factors at 61.0 percent ($R^2=0.61$).

Keywords: Tobacco products control, Ban Chiang municipality, Compliance, Perception, Participation

1. บทนำ (Introduction)

จากปรากฏการณ์การสูบบุหรี่ของประเทศไทยยังเป็นปัญหาด้านสุขภาพพระดันดับสากล พบผู้ละเมิดสูบบุหรี่ในที่สาธารณะมากกว่า ร้อยละ 91.1 (สังคม ศุภรัตน์กุล และบัวพันธ์ พรหมพักพิง, 2558) ถึงแม้ปัจจุบันมีพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ที่มีการบังคับใช้มาแล้วนั้นโดยเฉพาะการบังคับใช้กฎหมายที่มีการเข้มงวดกำหนดสถานที่ห้ามสูบบุหรี่ร้อยละ 100 ห้ามไม่ให้มีการแบ่งซองบุหรี่ขายเป็นรายมวน ห้ามขายให้ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ห้ามตั้งแสดงสินค้า ห้ามขายเกินกว่าเวลาที่กำหนด เป็นต้น (พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560, 2560) แต่ก็ยังพบว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวมีจุดอ่อนในด้านการบังคับใช้กฎหมาย มีประชาชนยังละเมิดต่อกฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 อยู่อย่างต่อเนื่อง (ชญาณิชชัญ ขาวนวล, 2563) โดยไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายออกมาจับกุมผู้กระทำความผิดให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่จากควันบุหรี่มือสองในที่สาธารณะ พบว่า ร้านอาหาร ตลาดสด หรือตลาดนัด สถานที่ที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม เป็นสถานที่ที่ได้กลิ่น และพบเห็นกันบุหรี่ยากที่สุด ส่วนผลการสำรวจรายจังหวัด ในปี พ.ศ.2560 พบว่า 10 จังหวัดมีการพบเห็นผู้ที่สูบบุหรี่ที่มีอัตราการบริโภคยาสูบสูงที่สุด ได้แก่ กระบี่ นครศรีธรรมราช สตูล สกลนคร หนองคาย สงขลา อุดรธานี สุราษฎร์ธานี พัทลุง และตรัง ตามลำดับ โดยจังหวัดอุดรธานีมีอัตราการบริโภคยาสูบเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2554 (*ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อควบคุมยาสูบมหาวิทยาลัยมหิดล, 2563*) โดยมีอัตราการบริโภคยาสูบเฉลี่ยร้อยละ 21.85 โดยพบมากในกลุ่มอายุ 19-40 ปี สูงถึงร้อยละ 30.03 ยิ่งกว่านั้นอัตราการสูบบุหรี่ของประชากรในจังหวัดอุดรธานี มีแนวโน้มสูบบุหรี่สูงขึ้นอีก ในปี 2560 จากโครงการสำรวจพฤติกรรมและการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยจังหวัดอุดรธานี มีอัตราการสูบบุหรี่อยู่ที่ร้อยละ 25.0 (*สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561*) จะเห็นได้ว่า จากสถิติของจังหวัดอุดรธานี ยังมีอัตราการสูบบุหรี่เพิ่มสูงขึ้น จึงเป็นปัญหาที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข โดยคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายได้ขับเคลื่อนการค้นหารูปแบบกลไกที่เหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมายควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในพื้นที่นำร่องที่เทศบาลตำบลบ้านเชียง ในปี พ.ศ. 2563 โดยนำมาตรการทางสังคมมาปรับใช้ในท้องถิ่น เพื่อสร้าง

ความตระหนัก และสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน อาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนทางวิชาการ ภาคส่วนชุมชนท้องถิ่น และภาคส่วนทางประชาสังคม ซึ่งพบว่า รูปแบบกลไกที่เหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมายควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในพื้นที่นำร่องเทศบาลตำบลบ้านเชียง คือ การประกาศใช้กติกาชุมชนที่ผ่านการประชาคมแล้ว อย่างไรก็ตาม ยังพบจำนวนผู้สูบบุหรี่ และผู้กระทำผิดละเมิดต่อกฎหมายเป็นจำนวนมาก ซึ่งในทางปฏิบัตินั้น ผู้ที่มีอิทธิพลในการขับเคลื่อนการบังคับใช้กติกาชุมชนมากที่สุด คือ ผู้บริหารท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยสร้างการรับรู้ผ่านการประชาสัมพันธ์ การบอกกล่าวปากต่อปาก ซึ่งจะทำให้การบังคับใช้กติกาชุมชนได้ผลเร็วขึ้น (สังคม ศุภรัตนกุล, ธนมนทชน พรหมพินิจ และปิยพร แฉ้วชำนาญ, 2565)

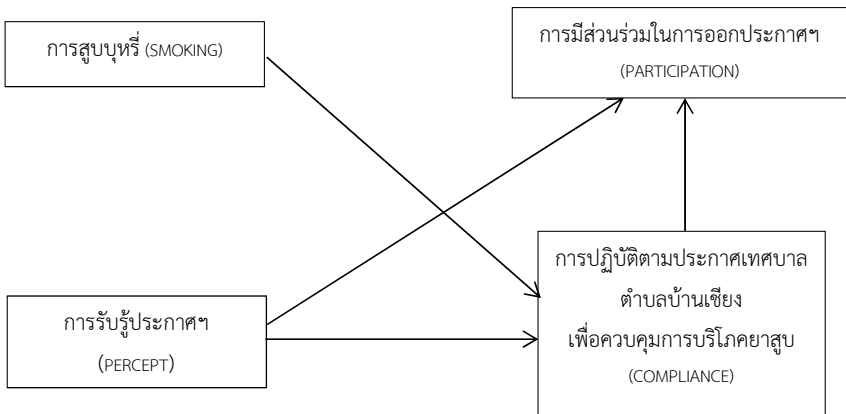
ท้ายที่สุดเทศบาลตำบลบ้านเชียงร่วมกับเครือข่ายรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่จังหวัดอุดรธานี ได้ร่วมกันขับเคลื่อนการบังคับใช้กติกาชุมชนผ่านการออกประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบในพื้นที่ มีมติเห็นชอบผ่านเวทีประชาคมโดยการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนทางวิชาการ ภาคส่วนชุมชนท้องถิ่น และภาคส่วนทางประชาสังคม และสร้างการรับรู้ต่อการปฏิบัติตามประกาศดังกล่าว และนำไปสู่การปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบในพื้นที่ ในระดับท้องถิ่นยังไม่เคยมีพื้นที่ได้ออกประกาศเพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในระดับพื้นที่ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ซึ่งการบังคับใช้กติกาชุมชนในรูปแบบของประกาศ มอบหมายผู้นำชุมชนและผู้ที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่คอยสังเกต ดักเตือนผู้กระทำผิด แต่อย่างไรก็ตามการบังคับใช้ประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบในพื้นที่ส่วนใหญ่ประชาชนปฏิบัติตามประกาศได้ดี แต่ก็ยังพบเห็นผู้ละเมิดต่อการปฏิบัติตามประกาศดังกล่าวอยู่บ้างในบางพื้นที่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย (Research Conceptual Framework)

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบังคับใช้กติกาชุมชนเพื่อควบคุมสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ ซึ่งเป็นการศึกษาระดับปัจจัยที่นำมาพิจารณาการบังคับใช้กติกาชุมชน โดยการสื่อสารประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ ความร่วมมือ นำไปสู่การบังคับใช้กติกาชุมชน (สังคม ศุภรัตน์กุล, ธนมนทชน พรหมพินิจ และ ปิยพร แฝ้วชำนาญ, 2565) โดยผู้วิจัยนำเอาองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นตัวแปรสำคัญในด้านปัจจัยด้านการสูบบุหรี่ ประกอบด้วย ประสบการณ์การสูบบุหรี่ อายุที่เริ่มสูบบุหรี่ และความถี่ของการสูบบุหรี่ รวมถึงปัจจัยด้านการรับรู้ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม มาพิจารณาผลการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี โดยแนวคิดดังกล่าว นำมาสู่กรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Research Conceptual Framework)

4. วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยประเมินผล (Assessments Research) เก็บข้อมูล ณ เวลาที่ศึกษาในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ประชากรทั้งหมด 4,941 คน จากข้อมูลทะเบียนราษฎร ที่มีอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง (ข้อมูลสำรวจสถิติทางการทะเบียน ณ 15 เมษายน 2565) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณโดยใช้สูตรเคสซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน พรเทพ พัฒนานุรักษ์ และคณะ, 2561) ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 โดยสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 356 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการประเมินผลลัพธ์ที่ได้ต่อการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียงในด้านการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ การรับรู้ และการมีส่วนร่วมต่อประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เครื่องมือที่ใช้โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งแต่ละข้อมีค่า IOC ระหว่าง 0.66 – 1.00 จากนั้นผู้วิจัย นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาหาความเที่ยง โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

1. ตอนที่ 1 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ การสูบบุหรี่ มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) โดยวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาร้อยละ (Percentage)
2. ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลลัพธ์ที่ได้ต่อการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง ในด้านการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ การรับรู้ และการมีส่วนร่วมต่อประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (กมลนันท์ บุญกล้า, 2559: 59-60 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535: 23-24) โดยถือเกณฑ์การประเมินเป็นคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00	หมายถึง	พบเห็นผู้ละเมิดประกาศามากที่สุด และปฏิบัติตามประกาศฯ น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50	หมายถึง	พบเห็นผู้ละเมิดประกาศมาก และปฏิบัติตามประกาศฯ น้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50	หมายถึง	พบเห็นผู้ละเมิดประกาศปานกลางและปฏิบัติตามประกาศฯ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50	หมายถึง	พบเห็นผู้ละเมิดประกาศน้อย และปฏิบัติตามประกาศฯ มาก
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50	หมายถึง	พบเห็นผู้ละเมิดประกาศน้อยที่สุด และปฏิบัติตามประกาศฯ มากที่สุด

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของประชาชน ผ่าน สื่อ ประชาสัมพันธ์ ประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (กมลนันท์ บุญกล้า, 2559: 59-60 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535: 23-24) โดยถือเกณฑ์การประเมินเป็นคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00	หมายถึง	ระดับการรับรู้มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50	หมายถึง	ระดับการรับรู้มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50	หมายถึง	ระดับการรับรู้ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50	หมายถึง	ระดับการรับรู้น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 –1.50	หมายถึง	ระดับการรับรู้น้อยที่สุด

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการออกประกาศเทศบาล ตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานีเกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (กมลนันท์ บุญกล้า, 2559: 59-60 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว, 2535: 23-24) โดยถือเกณฑ์การประเมินเป็นคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00	หมายถึง	การมีส่วนร่วมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 –1.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

3. ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open - ended) ให้ผู้ตอบแสดงข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง ในด้านการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ การรับรู้ และการมีส่วนร่วมต่อประกาศเทศบาล ตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว (Multivariate Analysis) เพื่อพยากรณ์ผลการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาล โดยนำเอาองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นตัวแปรสำคัญต่อการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ ได้แก่ ประสบการณ์การสูบบุหรี่ อายุที่เริ่มสูบบุหรี่ และความถี่ของการสูบบุหรี่ และปัจจัยด้านการรับรู้ รวมถึงปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป LISREL โดยใช้สถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงเส้น (Path Analysis)

5. ผลการวิจัย (Research Results)

5.1 ผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีอายุตั้งแต่ 21-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.50 ส่วนใหญ่จะมีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 76.40 จบในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 44.90 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 53.40 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.40 ในส่วนของประสบการณ์การสูบบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ไม่เคยสูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 73.60 แต่ก็มีเพียงส่วนน้อยที่ปัจจุบันยังสูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 17.40 ซึ่งช่วงอายุที่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกคือ ช่วงอายุ 10-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.84 โดยสาเหตุที่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรก ส่วนมากคือ ทดลองสูบ คิดเป็นร้อยละ 25.00 สูบบุหรี่ในปริมาณ 1-5 มวนต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 9.20 และส่วนมากจะสูบทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 14.30 อีกทั้ง สมาชิกในครอบครัวมากกว่าครึ่งไม่สูบบุหรี่คิดเป็นร้อยละ 51.40

5.1.2 การวิเคราะห์การปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียงในด้านการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ในระดับชุมชน พบเห็น ผู้ละเมิดประกาศฯ มาก และปฏิบัติตามประกาศฯ น้อย คือ บริเวณที่ประชาชนมารวมกันทำกิจกรรมต่างๆ ($\bar{X}=3.94$; $SD=1.16$) ผู้ละเมิดประกาศฯ ปานกลางและปฏิบัติตามประกาศฯ ปานกลาง คือ บริเวณที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ($\bar{X}=2.69$; $SD=0.82$) บริเวณศาลาประชาคม ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน ($\bar{X}=3.09$; $SD=0.78$) และผู้ละเมิดประกาศฯ น้อย และปฏิบัติตามประกาศฯ มาก คือ บริเวณวัดในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง ($\bar{X}=1.71$; $SD=0.94$) ตามลำดับ ในระดับสถานที่ราชการ พบเห็น ผู้ละเมิดประกาศฯ ปานกลางและปฏิบัติตามประกาศฯ ปานกลาง คือ บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเจบีค (J-bic) และลานวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.29$; $SD=0.86$) และบริเวณถนนหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง หน้าบึงหนองนาคำ (ถนนสายบุญ) ($\bar{X}=3.32$; $SD=0.85$) และผู้ละเมิดประกาศฯ น้อย และปฏิบัติตามประกาศฯ มาก คือ บริเวณสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านเชียง ($\bar{X}=2.21$; $SD=0.67$) บริเวณโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง ($\bar{X}=2.09$; $SD=0.70$) และบริเวณโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเชียง ($\bar{X}=1.83$; $SD=0.77$) ตามลำดับ

และในระดับสถานที่สาธารณะ พบเห็น ละเมิดประกาศฯ มาก และปฏิบัติตามประกาศฯ น้อย คือ บริเวณตลาดสด ตลาดนัดชั่วคราวหรือตลาดสัปดาห์ ($\bar{X}=3.84$; $SD=1.01$) และ ผู้ละเมิดประกาศฯ ปานกลางและปฏิบัติตามประกาศฯ ปานกลาง คือ บริเวณสนามกีฬา สถานที่ออกกำลังกายสวนสาธารณะทุกแห่ง ($\bar{X}=2.69$; $SD=0.78$) ตามลำดับ แสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD .) ของ ในด้านการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ ($n=356$)

ในระดับชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
คำประกาศที่ประชาชนถือปฏิบัติ			
1. บริเวณวัดในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง	1.71	0.94	ละเมิดประกาศฯ น้อย
2. บริเวณที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	2.69	0.82	ละเมิดประกาศฯ ปานกลาง
3. บริเวณศาลาประชาคม ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน	3.09	0.78	ละเมิดประกาศฯ ปานกลาง
4. บริเวณที่ประชาชนมารวมกันทำกิจกรรมต่างๆ	3.94	1.16	ละเมิดประกาศฯ มาก
ในระดับสถานที่ราชการ			
คำประกาศที่ประชาชนถือปฏิบัติ			
1. บริเวณโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเชียง	1.83	0.77	ละเมิดประกาศฯ น้อย
2. บริเวณโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง	2.09	0.70	ละเมิดประกาศฯ น้อย
3. บริเวณสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านเชียง	2.21	0.67	ละเมิดประกาศฯ น้อย
4. บริเวณถนนหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง หน้าบึงหนองนาคำ(ถนนสายบุญ)	3.32	0.85	ละเมิดประกาศฯ ปานกลาง
5. บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเจบีค (J-bic) และลานวัฒนธรรม	3.29	0.86	ละเมิดประกาศฯ ปานกลาง
ในระดับสถานที่สาธารณะ			
คำประกาศที่ประชาชนถือปฏิบัติ			
1. บริเวณสนามกีฬา สถานที่ออกกำลังกาย สวนสาธารณะทุกแห่ง	2.69	0.78	ละเมิดประกาศฯ ปานกลาง
2. บริเวณตลาดสด ตลาดนัดชั่วคราวหรือตลาดสัปดาห์	3.84	1.01	ละเมิดประกาศฯ มาก

5.1.3 การรับรู้ ต่อประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี พบว่า การรับรู้ของประชาชนระดับมาก คือ รับรู้ว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการห้ามโฆษณาบุหรี่ สวนสาธารณะทุกแห่ง ($\bar{X}=4.09$; $SD=0.95$) รับรู้ว่าได้รับประโยชน์จากประกาศฯ อย่างไรในการออกกฎกติกาชุมชน ($\bar{X}=4.07$; $SD=0.96$) รับรู้จากการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าว ($\bar{X}=3.90$; $SD=0.88$) รับรู้จากการติดประกาศฯตามที่ทางสาธารณะ

($\bar{X}$ =3.59; SD=0.90) และการรับรู้ระดับปานกลาง คือ รับรู้จากการประชาสัมพันธ์ผ่านเวที
ประชาคมของหมู่บ้าน ($\bar{X}$ =3.17; SD=0.85) ตามลำดับ แสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ของการรับรู้ ต่อประกาศเทศบาล
ตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน
จังหวัดอุดรธานี (n=356)

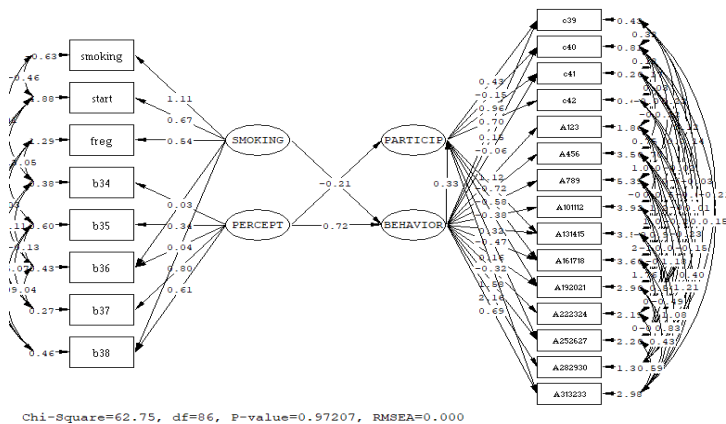
การรับรู้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. รับรู้ว่าเป็นส่วนใหญเห็นด้วยกับการห้ามโฆษณาบุหรี่ ส่วนสาธารณะทุกแห่ง	4.09	0.95	รับรู้มาก
2. รับรู้ว่าได้รับประโยชน์จากประกาศฯ อย่างไรในการออกกฎกติกาชุมชน	4.07	0.96	รับรู้มาก
3. รับรู้จากการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าว	3.90	0.88	รับรู้มาก
4. รับรู้จากการติดประกาศฯ ตามที่ทางสาธารณะ	3.59	0.90	รับรู้มาก
5. รับรู้จากการประชาสัมพันธ์ผ่านเวทีประชาคมของหมู่บ้าน	3.17	0.85	รับรู้ปานกลาง

5.1.4 การมีส่วนร่วม ต่อประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์
ยาสูบ ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี พบว่า การมี
ส่วนร่วมของประชาชน ในการออกประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง ระดับมาก คือ
ปฏิบัติตามกฎกติกาชุมชน ที่ถูกบังคับใช้ในประกาศฯ ($\bar{X}$ =3.74; SD=0.87) คิดว่าประกาศฯ
ทำให้พบผู้สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ เช่น ตลาดสด วัด โรงเรียน สถานที่ราชการ และ
องค์กรเอกชนลดลง ($\bar{X}$ =3.64; SD=0.86) และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการ
ออกประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง ระดับปานกลาง คือ ประชุมประชาคมเพื่อจัดทำ
ประกาศฯ เพื่อออกกฎกติกาชุมชน ($\bar{X}$ =3.21; SD=0.78) เสนอปัญหา หรือความต้องการ
เกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อออกกฎกติกาชุมชน
($\bar{X}$ =2.67; SD=0.92) ตามลำดับ แสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ของการมีส่วนร่วม ต่อประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี (n=356)

การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ปฏิบัติตามกฎหมายชุมชน ที่ถูกบังคับใช้ในประกาศฯ	3.74	0.87	มีส่วนร่วมมาก
2. คิดว่าประกาศฯ ทำให้พบผู้สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ เช่น ตลาดสด วัด โรงเรียน สถานที่ราชการ และองค์กรเอกชนลดลง	3.64	0.86	มีส่วนร่วมมาก
3. ประชุมประชาคมเพื่อจัดทำประกาศฯ เพื่อออกกฎหมายชุมชน	3.21	0.78	มีส่วนร่วมปานกลาง
4. เสนอปัญหา หรือความต้องการเกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อออกกฎหมายชุมชน	2.67	0.92	มีส่วนร่วมปานกลาง

5.1.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยนำเอาองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นตัวแปรสำคัญต่อการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ ได้แก่ ประสบการณ์การสูบบุหรี่ อายุที่เริ่มสูบบุหรี่ และความถี่ของการสูบบุหรี่ และปัจจัยด้านการรับรู้ รวมถึงปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม มาพยากรณ์ผลการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ Path Analysis

ภาพที่ 2 ไดอะแกรมผลการวิเคราะห์ Path Analysis

จากนั้นผู้วิจัยนำมาตรวจสอบเงื่อนไขความกลมกลืนโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสำรวจปรากฏการณ์ทางสังคม พบว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ดี ซึ่งพิจารณาจากค่า χ^2 มีค่าเท่ากับ 62.75 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.92 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.93 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากกำลังสองประมาณค่าความคาดเคลื่อนเฉลี่ย (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.000 และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยส่วนที่เหลือ (SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.016 จึงสรุปว่า โมเดลที่ได้มีความกลมกลืนกับปรากฏการณ์ที่เป็นความจริงทางสังคมตามกรอบแนวคิดการวิจัย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ดังตารางที่ 4

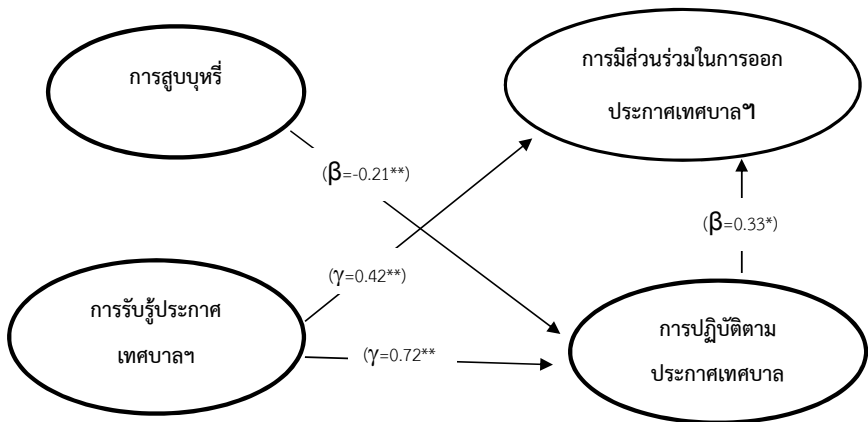
ตารางที่ 4 แสดงอิทธิพลเชิงเส้นต่อการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาล ของโมเดลกลมกลืน

ตัวแปรเหตุ	อิทธิพล	รูปแบบเชิงเส้น	
		ตัวแปรเหตุ	ตัวแปรผล
		การมีส่วนร่วมในการออกประกาศเทศบาล	การปฏิบัติตามประกาศเทศบาล
การสูบบุหรี่	ทางตรง	-	-0.21**
	ทางอ้อม	-0.08	-
	รวม	-0.08	-0.21**
การรับรู้ประกาศเทศบาล	ทางตรง	0.42**	0.72**
	ทางอ้อม	0.28	-
	รวม	0.80	0.72**
การปฏิบัติตามประกาศเทศบาล	ทางตรง	0.33* (P-Value<0.05)	-
	ทางอ้อม	-	-
	รวม	0.33*	-
	R ²		0.61

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามประกาศเทศบาล ตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย การสูบบุหรี่ ($\beta = -0.21$; $P\text{-value} < 0.01$) และการรับรู้ประกาศเทศบาล ($\gamma = 0.72$; $P\text{-value} < 0.01$) ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการออกประกาศเทศบาล ได้รับอิทธิพลทางตรงย้อนกลับจากการปฏิบัติตามประกาศเทศบาล ($\beta = 0.33$; $P\text{-value} < 0.05$) ปัจจัยทั้งหมดนี้สามารถพยากรณ์การปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียงเพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลฯ ได้ร้อยละ 61.0 ($R^2 = 0.61$) ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 พยากรณ์การปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลฯ

6. สรุปและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)

จากวัตถุประสงค์การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามประกาศเทศบาล ตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ประกอบด้วย การสูบบุหรี่ และการรับรู้ประกาศเทศบาลฯ ในขณะที่

การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบในชุมชน ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงลบย้อนกลับจากการปฏิบัติที่ละเมิดต่อคำประกาศเทศบาลฯ นั้นหมายความว่า การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบในชุมชนมากขึ้น การละเมิดต่อประกาศเทศบาลฯ จะลดลง ซึ่งจะสังเกตได้ว่า การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบในชุมชน ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงลบย้อนกลับจากการปฏิบัติที่ละเมิดต่อคำประกาศเทศบาลฯ อภิปรายได้ว่า เมื่อคนส่วนใหญ่ที่ถือปฏิบัติตามประกาศฯ มากขึ้น จะทำให้เกิดต้นแบบในทางปฏิบัติ ประชาชนก็จะเกิดการมีส่วนร่วมปฏิบัติตามประกาศฯ หรือศึกษาชุมชนนั่นเอง อีกทั้งยังส่งผลต่อการขับเคลื่อนให้ชุมชนปลอดบุหรี่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สังคม สุภรัตนกุล และ บัณฑิต พรหมพักพิง, 2558) พบว่า การบังคับใช้กติกาศุภรัตนกุลได้รับอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ซึ่งการสื่อสารประชาสัมพันธ์กติกาศุภรัตนกุลเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนให้ชุมชนปลอดบุหรี่ ในขณะเดียวกัน เมื่อประชาชนเกิดความตระหนัก ชุมชนให้ความร่วมมือ และการรับรู้กติกาศุภรัตนกุลมากขึ้น ปัจจัยทั้งหมดนี้สามารถพยากรณ์การปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียงเพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลฯ ได้สูงมากกว่าครึ่งถึงร้อยละ 61.0

ประชาชนส่วนใหญ่ ตระหนักถึงกติกาศุภรัตนกุลทางสังคมโดยความถี่ในการรับรู้ซ้ำๆ บ่อย ๆ แล้วเกิดความคุ้นชินซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สังคม สุภรัตนกุล, ชนมนทชน พรหมพินิจ และ ปิยพร แฉ้วชำนาญ, 2565) พบว่า การย้ำคิดย้ำทำ สร้างการรับรู้บ่อยๆ จะทำให้ปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ แรงบันดาลใจในการปฏิบัติตามประกาศฯ จะทำให้เกิดการเคารพต่อกติกาศุภรัตนกุลในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยห้ามสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ และหากผู้ใดฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในบริเวณที่ประกาศห้ามสูบจะมีโทษ โดยครั้งแรกจะเป็นการว่ากล่าวตักเตือน และลงลายมือชื่อรับทราบก่อน ครั้งที่ 2 หากยังมีการฝ่าฝืน จะโดนประจานเพื่อให้เกิดความอับอายไม่กล้าปฏิบัติผิดกติกาศุภรัตนกุลอีก อีกทั้งยังส่งผลต่อการดำเนินงานขับเคลื่อนชุมชนปลอดบุหรี่ด้วยเช่นกัน ในส่วนของการบังคับใช้กติกาศุภรัตนกุลของประชาชน ของการมีส่วนร่วมดำเนินงานคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง โดยการออกประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบฯ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกติกาศุภรัตนกุลที่ถูกระงับใช้ในประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง

เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ มีส่วนทำให้พบผู้สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ เช่นวัด โรงเรียน สถานที่ราชการ และองค์กรเอกชนลดลง ในขณะที่เดียวกันบริเวณตลาดสด ยังพบเห็นผู้ละเมิดต่อประกาศ เนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีบุคคลต่างถิ่นมาใช้บริการจำนวนมากจึงทำให้พบผู้ละเมิดต่อประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ในส่วนของการมีส่วนร่วมประชุมประชาคมเพื่อจัดทำประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ เพื่อออกกฎกติกาชุมชน และน้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาหรือความต้องการเกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ เพื่อออกกฎกติกาชุมชนผ่านเวทีประชาคม และจะเห็นได้ว่า ประชาชนปฏิบัติตามมาตรการทางสังคมโดยอยู่ในรูปแบบของกติกาชุมชนที่บังคับใช้ร่วมกันในชุมชน และปฏิบัติได้อย่างเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน (สมภาพ แสงจันทร์ และ คณะ, 2556)

ท้ายที่สุด สามารถสรุปได้ว่า การปฏิบัติตามประกาศได้รับอิทธิพลมาจากการสูบบุหรี่ ซึ่งจะมีเรื่องของความถี่ในการสูบบุหรี่ สาเหตุของการสูบ จำนวนมวนในการสูบบุหรี่ต่อวัน นั้นหมายความว่า รูปแบบการสูบบุหรี่ของแต่ละบุคคลมีผลต่อการปฏิบัติตามประกาศมากน้อยเพียงใด ส่วนการรับรู้จากการประกาศส่งผลต่อการมีส่วนร่วมและขณะเดียวกันก็ส่งผลต่อการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลฯเช่นกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า คนที่รับรู้ประกาศเทศบาลฯมาก ก็จะส่งผลต่อการปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติตามประกาศ และมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการออกประกาศเทศบาลฯ และขับเคลื่อนการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ ในขณะเดียวกันมีข้อสังเกตว่า การมีส่วนร่วมฯ ได้รับอิทธิพลจากผู้ปฏิบัติตามประกาศ นั้นหมายถึงว่า ถ้าประชาชนในชุมชน เริ่มปฏิบัติตามประกาศเป็นจำนวนมากก็จะสามารถโน้มน้าวให้คนเข้ามามีส่วนร่วมทำตาม หรือหมายถึงว่า ถ้ามีแบบอย่างปฏิบัติเป็นจำนวนมากขึ้น การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนก็จะมากขึ้นตามนั่นเอง (ณัฐกรณ์ จินาพรรณ, 2564)

7. ข้อเสนอแนะ (Suggestion)

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่ดีที่สุดในการปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียง เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี คือ เมื่อคนส่วนใหญ่ที่ถือปฏิบัติตามประกาศ หรือมีส่วนร่วมในการ

ขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบในชุมชนมากขึ้น จะทำให้เกิดต้นแบบในทางปฏิบัติ และการละเมิดต่อประกาศเทศบาลฯ จะลดลง การบังคับใช้กติกาชุมชนจากการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนให้ชุมชนปลอดบุหรี่ ดังนั้นเมื่อประชาชนเกิดความตระหนัก ชุมชนให้ความร่วมมือ และการรับรู้กติกาชุมชนมากขึ้น ก็จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามประกาศเทศบาลตำบลบ้านเชียงเพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในเขตเทศบาลฯ ได้สูงมากกว่าครั้งถึงร้อยละ 61.0 ผู้วิจัยขอเสนอแนะในเชิงประเด็น ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีการบังคับใช้กฎหมายควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในระดับชุมชนโดยเคร่งครัดมากกว่านี้ โดยอาศัยการจัดระเบียบและมาตรการทางสังคม ผ่านการออกกฎกติกาที่ผ่านการประชาคมร่วมกันของชุมชน โดยอาศัยความร่วมมือทุกภาคส่วน อาทิ ภาคส่วนทางวิชาการ ภาคส่วนทางชุมชนท้องถิ่น และภาคส่วนทางประชาสังคม ตัวแบบที่สำคัญที่สุด คือ ผู้นำท้องที่ และผู้นำชุมชน เพราะเป็นกระบอกเสียงในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านกระบวนการดำเนินงาน และหอกระจายข่าว สร้างการรับรู้ซ้ำๆ มีส่วนร่วมบ่อยๆ รมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เป็นประจำสร้างความตระหนักในรูปแบบของมาตรการทางสังคม

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา

สร้างกลไกการทำงานในพื้นที่ และต้นแบบการทำงานในรูปแบบของจิตอาสา โดยเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแกนนำ ประสานโรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล วัด ผู้นำชุมชน องค์กรภาคเอกชนต่างๆ ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในชุมชนตั้งแต่แรกเริ่ม

7.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการบังคับใช้กติกาชุมชนที่ผ่านการลงมติประชาคมในการควบคุมยาสูบในพื้นที่ กับพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ในเชิงคุณภาพ

8. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

งานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประเมินผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ได้รับความเมตตากรุณาจากท่าน ศาสตราจารย์ ดร.บัวพันธ์ พรหมพิงกี รองศาสตราจารย์ ดร.เชมณัฐ ภูทองไชย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา จินวงษ์ ที่ให้เกียรติให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลาให้ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการงานวิจัยเล่มนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

9. เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลนันท์ บุญกล้า และคณะ. (2559). การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมควบคุมโรค สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. (2560). พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชญาธิษฐ์ ขาวนวล. (2563). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกรณีบุหรี่ไฟฟ้า ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560. สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐกรณ์ จินาพรณ. (2564). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจเลิกสูบบุหรี่ของผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ในอำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร. *วารสารวิจัยและวิชาการสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร*, 2(2), 8-19.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับกรวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรเทพ พัฒนานุรักษ์ และคณะ. (2561). การสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของเทศบาลนครปากเกร็ด ประจำปี 2561. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบมหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). **ลักษณะการบริโภคยาสูบระดับจังหวัด**. ใน รณชัย คงสกนธ์ และ อนุดิษฐ์ พัฒนธีรพัฒน์ (บรรณาธิการ), รายงานสถานการณ์การบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สีนทวิกิจ พรินติ้ง.
- สมภพ แสงจันทร์ และคณะ. (2556). **หมู่บ้านต้นแบบ ลด และเลิกบุหรี่ โดยชุมชนมีส่วนร่วม บ้านหนองย่างชั้น หมู่ที่ 7 ตำบลหนองย่างชั้น อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม**. งานวิจัยได้รับทุนการศึกษาจากศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ.
- สังคม สุภรัตน์กุล และ บัวพันธ์ พรหมพักพิง. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนชุมชนปลอดบุหรี่. **วารสารนานาชาติมหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 5(2), 103-114.
- สังคม สุภรัตน์กุล, ธนมนทชน พรหมพินิจ และ ปิยพร แฝ้วชำนาญ. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบังคับใช้กติกาชุมชนเพื่อการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ในชุมชนชานเมือง จังหวัดอุดรธานี. **วารสารช่อพะยอม CHOPHAYOM JOURNAL คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**, 33(1), 46-64.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). **การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์จำกัด.